

REGERINGEN

Regeringsbeslut

I:3

2009-08-19

U2009/4877/G

Utbildningsdepartementet

Statens skolinspektion
Box 23069
104 35 STOCKHOLM

Uppdrag till Statens skolinspektion om viss central rättning av nationella prov

Regeringens beslut

Statens skolinspektion får i uppdrag att ansvara för viss central rättning av nationella prov inom grundskolan och gymnasieskolan. Skolinspektionen ska, efter samråd med Statens skolverk, inom myndigheten genomföra viss central rättning av nationella prov utifrån de förutsättningar som anges nedan. Skolinspektionen ska även kartlägga användningen av nationella prov i den gymnasiala vuxenutbildningen samt undersöka förutsättningarna för en eventuell verksamhet med central rättning av nationella prov inom gymnasial vuxenutbildning.

Skolinspektionen ska samla in ett urval av rättade elevlösningar och genomföra ytterligare en rättning av dessa. Den centrala rättningen av nationella prov ska utgöra ett led i inspektionens löpande verksamhet. Resultat av den centrala rättningen ska kunna utgöra ett underlag för fördjupad granskning inom ramen för Skolinspektionens tillsyn och kvalitetsgranskning.

I verksamhetens första omgång ska ett urval av samtliga elevlösningar göras bland de obligatoriska proven i grundskolan och de prov som är obligatoriska för alla elever i gymnasieskolan. Urvalet ska göras på ett sådant sätt att erhållna resultat är representativa dels på nationell nivå per ämne och årskurs, dels på skolnivå vid de utvalda skolorna i ämnena svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska i årskurs 9 i grundskolan samt i gymnasieskolan. Även de prov i nya ämnen i grundskolan som är under utprovning ska ingå under utprovningssfasen.

Utfallet av rättningen av ett representativt urval av elevlösningar ska analyseras med avseende på bl.a. förekomsten av systematisk felbedömning. I den mån Skolinspektionen bedömer att systematiska felbedömningar förekommer ska en närmare analys göras av vad dessa

består i. Om Skolinspektionen bedömer att resultaten av rättningen föranleder behov av en fördjupad granskning, ska myndigheten genomföra en sådan utifrån ett nytt urval av skolor.

Skolinspektionen ska utifrån en analys av de samlade resultaten föreslå lämpliga grunder för urval i kommande omgångar.

För uppdraget får Skolinspektionen använda högst 20 miljoner kronor från det på statsbudgeten under utgiftsområdet 16 för budgetåret 2009 uppförda anslaget 1:2 *Statens skolinspektion*, anslagspost 1.

Den del av uppdraget som avser central rättning av nationella prov i grundskolan och gymnasieskolan ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 15 april 2010. Av redovisningen ska framgå hur Skolinspektionen utformat verksamheten, vilka prov som rättats centralt, en analys av de resultat som framkommit och om resultaten lett till att myndigheten vidtagit några åtgärder. Den del av uppdraget som avser en kartläggning av användandet av nationella prov i gymnasial vuxenutbildning och en undersökning av förutsättningarna för central rättning på detta område ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 15 januari 2010.

Ärendet

Två viktiga syften med de nationella proven är att de ska ge underlag för lärares betygssättning i ett ämne och att de ska bidra till en likvärdig bedömning över landet. Det finns i dag inte något tillförlitligt underlag för att bedöma i vilken utsträckning proven rättas korrekt och likvärdigt. Ett antal studier (se t.ex. Boesen, J., *Bedömarreliabilitet. Med fokus på aspektbedömningen i det nationella B-kursprovet i matematik våren 2002* och Olofsson, G., *Likvärdig bedömning*) har på olika sätt behandlat frågan om likvärdig rättning av centrala prov och Skolverket har i rapporten *Central rättning av nationella prov* (Skolverkets dnr 64-2008:258) redogjort för resultaten av dessa.

I fråga om provbetygens överensstämmelse med ämnesbetygen, som är en näraliggande fråga, finns mer underlag. De nationella proven utgör en av flera bedömningsgrunder vid betygssättning och det är därmed inte självklart att betyg på ett nationellt prov ska sammanfalla med slutbetyg i samma ämne på elevnivå. På skolnivå bör dock individuella skillnader ta ut varandra och samstämmigheten vara högre. Skolverket har i olika rapporter, bl.a. i *Redovisning av uppdrag om skillnaden mellan betygsresultat på nationella prov och ämnesbetyg i svenska, matematik och engelska i årskurs 9* (U2009/273/S), visat att provbetyg och ämnesbetyg överensstämmer i ungefär 80 procent av fallen på nationell nivå. Variationerna i avvikelserna är stora mellan skolor och ändras inte nämnvärt år från år. Stor variation mellan skolorna kan vara en indikation på bristande likvärdighet i bedömningen och betygssättningen.

I juni 2007 tillsatte regeringen Utbildningsinspektionsutredningen (U 2007:09) i syfte att förbereda genomförandet av den utökade och skärpta tillsyn och kvalitetsgranskning som aviserats. I direktiven till utredningen (dir. 2007:80) anger regeringen att utbildningsinspektionen ska utvecklas på ett sätt som stödjer en stärkt mål- och resultatstyrning inom skolväsendet, där förtydligade nationella mål och regelbundna uppföljningar av måloppfyllelsen i form av nationella prov är kärnan. Regeringen konstaterar vidare att inspektionen exempelvis skulle kunna inrymma en central funktion som skulle svara för en regelbunden kvalitetssäkring av bedömningen av ett urval genomförda nationella prov och jämföra denna bedömning med betygssättningen i motsvarande ämnen.

I betänkandet *Tydlig och öppen – förslag till en stärkt skolinspektion* (SOU 2007:101) föreslår den särskilde utredaren att en verksamhet med en nationell bedömning av rättningen av nationella prov bör genomföras. Syftet ska vara att ge utbildningsinspektionen ökade möjligheter att granska rättningen av proven och betygssättningen. Verksamheten bör, enligt utredningen, utvärderas efter tre år för att ge underlag för beslut om former för en kvalitetssäkring av betygssättningen på sikt. Utredaren bedömer att verksamheten bör omfatta ett urval om högst en tiondel av provmängden och kostnaderna bedöms till ca 20 miljoner kronor per år.

Skälen för regeringens beslut

Regeringen fäster stor vikt vid de nationella proven som stöd för uppföljning av elevernas kunskaper, men även vid dess funktion att bidra till en likvärdig betygssättning över landet. Det är av yttersta vikt att säkerställa att rättningen av proven sker på ett likvärdigt sätt. Skolinspektionen bör därför få i uppdrag att genomföra viss central rättning av nationella prov.

Syftet med en central rättning av nationella prov är främst att stödja en likvärdig bedömning och betygssättning av proven över landet. Den centrala rättningen innebär en kvalitetssäkring av provsystemet genom att skapa möjlighet att upptäcka felbedömningar som äventyrar systemets tillförlitlighet. Verksamheten kommer att generera ett statistiskt underlag över hur de nationella proven bedöms och betygsätts inom olika ämnen, årskurser och skolor.

Regeringen avser att utvärdera verksamheten efter tre år för att ge underlag för beslut om riktlinjer för uppdragets genomförande under kommande år.

På regeringens vägnar

Jan Björklund

Malin Mendes

Kopia till

Statens skolverk

Fi/BA

U/S

U/SV